
ЗАВИСИМОСТ МЕЖДУ ЦЕНИТЕ НА ПРОИЗВОДСТВО И ИНФЛАЦИЯТА ПРИ ХРАНИТЕЛНИТЕ ПРОДУКТИ В БЪЛГАРИЯ

Лъчезар Димитров Борисов¹,

¹Висше училище по застраховане и финанси – София, България

E-mail: 1borisov@vuzf.bg

Резюме: Изследването има за цел да се открият взаимовръзки между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти в България. Чрез анализа на взаимовръзките се цели да се разкрие влиянието на цените на производител върху крайната потребителска цена на хранителните продукти, както и периода, в който са налице най-силни взаимовръзки. Резкият скок на цените на хранителните продукти в България, макроикономическите прогнози за продължаване на тази тенденция и влиянието им върху благосъстоянието на гражданите налагат да бъдат анализирани различни взаимовръзки, които да служат за изследване и прогнозиране на процесите в страната. Чрез изследването се достига до извода, че е налице причинно-следствена връзка между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти в България. За разлика от общия случай, когато инфлационните процеси се пренасят от цени на производител към потребителски цени с лаг от 5 месеца, то при хранителните продукти това се случва в рамките на същия месец.

Ключови думи: индекс на цени на производител при хранителните продукти, индекс на потребителските цени при хранителните продукти, инфлация, прогнозиране.

Тази статия се **цитира**, както следва: **Борисов, Л.** (2022). Зависимост между цените на производство и инфлацията при хранителните продукти в България. Народностопански архив, (1), с. 36-47.

URL: nsarhiv.uni-svishtov.bg

JEL: C52, E31, E37.

* * *

1. Въведение

Икономическата криза, предизвикана от Covid-19 пандемията, доведе в края на 2021 г. до значими инфлационни процеси. Рекордни нива на инфлация се наблюдават както в България, така и в еврозоната, САЩ и Великобритания (Trading Economics, 2022). През месец декември 2021 г. годишната инфлация в България е 7,8%, а в еврозоната 5%. В САЩ и Обединеното кралство годишната инфлация за същия период е съответно 7% и 5,4%. В САЩ такива нива на инфлация не е имало от 1982 г., а в Обединеното кралство от 1992 г. За България такъв темп на повишаване на цените не е наблюдаван от декември 2008 г. В повечето страни основен натиск върху повишаване на потребителската инфлацията имат цените на енергоносителите и електроенергията, докато в България най-голямо влияние оказват цените на храните, жилищата и комуналните услуги, тъй като електроенергията в страната се търгува на регулиран пазар, а Народното събрание въвежда мораториум върху цените на електроенергията за бита (Borisov, 2021). Според декемврийската макроикономическа прогноза на БНБ се очаква, най-голям принос за ръста на хармонизирания индекс на потребителските да имат групите на услугите и храните. (BNB, 2021). По-конкретно очакванията на централната банка са, в края на 2022 г. хармонизираният индекс на потребителските цени да достигне до 7,5%, а ръстът на цените на хранителните продукти да бъде 14,7%. Ревизията на БНБ спрямо предходната прогноза е за увеличаване на потребителската инфлация при храните с 11,9 процентни пункта. Всички тези инфлационни тенденции налагат все повече внимание върху проблематиката както от централните банки, така и от страна на правителствата с оглед на предприемането на съответните социално-икономически мерки. От гледна точка на централните банки инфлацията е чувствителна тема, защото нормативно им е заложено спазването на ценовата стабилност, т.е. нива на инфлация около 2%. Безпрецедентното нарастване на цените в края на 2021 г. в редица водещи икономики поставя централните банки в безпрецедентна ситуация. Европейската централна банка, Федералният резерв и Централната банка на Великобритания са също изправени пред бързото нарастване на цените (Borisova, 2021).

Инфлационните предизвикателства в глобален аспект налагат все повече да бъдат изследвани различни зависимости, чрез които да се анализират взаимовръзките и динамиката на инфлационните процеси. Към момента в България се очертава, че като най-съществен проблем се разгръща потребителската инфлация, свързана с цените на хранителните продукти, което от своя страна води до рязък спад в покупателната

способност на най-ниско доходните групи от населението. Този процес налага вземането на бързи управленски решения за запазване на социалния статус на засегнатите групи от населението. В същото време са необходими и статистико-икономически способности за бързо получаване на необходимата информация.

Целта на изследването е да се анализират зависимостите, които съществуват между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти (ОИЦПХП) и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти (ХИПЦХП) в България.

Тезата е, че за периода от 2016 г. до момента съществува силна причинно-следствена връзка между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти. За разлика от общия случай, когато инфлационните процеси се пренасят от цени на производител към потребителски цени с лаг от 5 месеца, то при хранителните продукти това се случва в рамките на същия месец.

В литературата, свързана с изследването на взаимовръзките между цените на производител и потребителските цени, съществуват редица публикации, базирани на различни методологии. Най-общо в теорията на производствената верига част от инфлацията от индексите на цени на производител може да се пренесе към индексите на потребителските цени (Vilcu, 2015). Чрез теста на „Грейнджър“ например и подхода на подвижния прозорец е доказана причинно-следствена връзка в Словакия от индекса на цените на производител към индекса на потребителските цени (SU et al., 2016). Тези взаимовръзки са изследвани в периода 2016–2021 г. за България (Borisov, 2021). Изследването сочи, че за този период е налице много силна корелационна зависимост между хармонизирания индекс на потребителските цени и общия индекс на цени на производител в промишлеността в България, като сравняваните индекси са при база 2015 г. Най-високите стойности на коефициента на Пиърсън се достигат при съпоставката на месечните индекси с лаг от пет месеца (Т-5). Доказаната причинно-следствена линейна зависимост между цените на производител и потребителските цени дава възможност, в рамките на пет месеца да се прогнозира динамиката на хармонизирания индекс на потребителските цени в България. По отношение на цените на хранителните продукти при съпоставяне на ценовите индекси от 1995 г. до 2010 г. във Финландия се оказва, че съществува статистически значима дългосрочна равновесна връзка между цените на храните и цените на основните променливи ресурси, използвани в хранителната верига, а именно селскостопанските стоки, трудът и енергията (Irz, Niemi, & Liu, 2013). Резултатите от друго изследване показват, че цените на селскостопанските стоки и обменният

курс играят ключова роля в определянето на краткосрочното и дългосрочното движение на цените на храните в САЩ (Baek, & Koo, 2010). Установено е също, че цената на енергията е значителен фактор, който влияе върху цените на храните в САЩ в дългосрочен план, но има слабо влияние в краткосрочен план. Резултатите от други регресионни анализи сочат, че в основата на силното увеличение на цените на храните през периода 2007–2008 г. в еврозоната стоят цените на стоките, които са основният фактор, определящ увеличението на цените на производител и потребителските цени (Ferrucci, Jiménez-Rodríguez, & Onorante, 2010).

Наличието на различни изследвания, които анализират взаимовръзките между цените на производител и потребителските цени, както и драстичният скок на цените на храните в България в края на 2021 г., който изпреварва темпа на инфлацията, извеждат актуалността на проблематиката и необходимостта от анализ на взаимовръзките между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизиран индекс на потребителските цени при хранителните продукти в България. Тези взаимовръзки е необходимо да бъдат изследвани и с оглед на необходимостта от предприемането на компенсиращи механизми по отношение на засегнатите нискодоходни групи от населението, а също и да разкрият причината за по-бързия растеж на цените на хранителните продукти в момента.

Статията съдържа три части. В първата част се представя актуалността, целта и тезата, която се защитава. Във втората част от статията са представени методиката и използваните данни, като са анализирани взаимовръзките между и ОИЦПХП и ХИПЦХП. Изводите са посочени в последната част.

2. Анализ на взаимовръзките между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизиран индекс на потребителските цени при хранителните продукти

2.1. Методология и използвани данни

При анализирането на зависимостите между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизиран индекс на потребителските цени при хранителните продукти се използва достъпната публична статистическа информация от НСИ. Периодът, който попада в обхвата на изследването, е 2016–2021 г. За този период е наличната статистическа информация, която е публично оповестена за всички месеци. Данните, които се използват, са подкомпоненти от общия индекс на цени на производител в промишлеността и хармонизиран индекс на

потребителските цени при база 2015 г. По-конкретно за индекса на цени на производител при хранителните продукти се използват данните за продуктите с код С10, съгласно Класификацията на икономическите дейности (КИД – 2008). За хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти се използват данните с код 01.1 от Европейска класификация на индивидуалното потребление по цели (ЕКОИКОП). Данните и за двата индекса са по методологията на НСИ (NSI, 2021a; NSI, 2021b). Анализираният период включва подпериоди с различна динамика на цените, като се наблюдава и дефлация и рязко покачване на стойностите на индексите. Общият индекс на цени на производител при хранителните продукти е резултативна от индексите на цени на вътрешния и на международния пазар, като се претеглят със структурата на оборота от двата пазара. Информацията за индекса се акумулира от НСИ на база на извадки. Общият индекс е при база 2015 г.

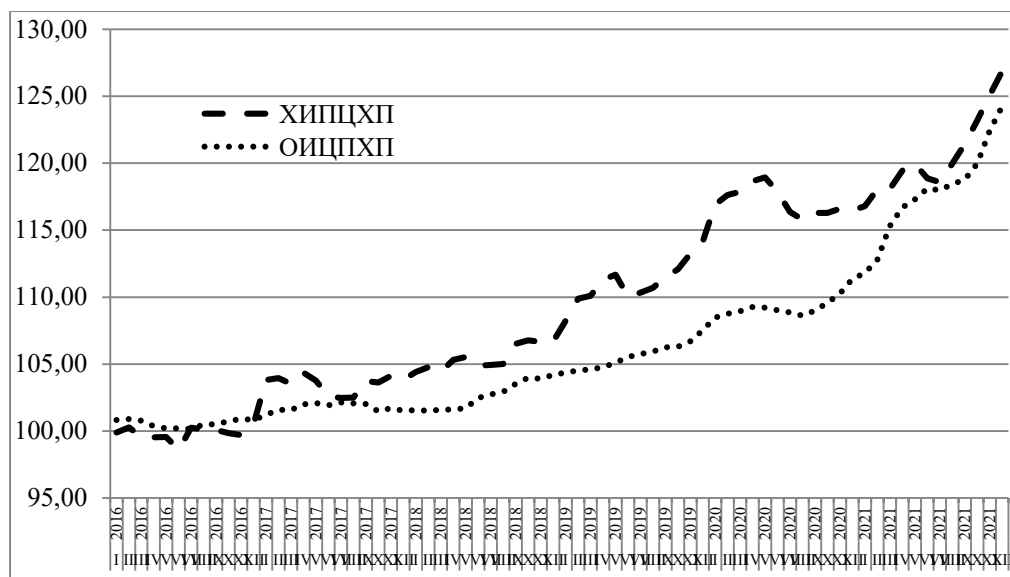
Хармонизираният индекс на потребителските цени при хранителните продукти също се използва при база 2015 г. Той се изчислява по хармонизираната методология на Евростат и измерва относителното изменение на цените на хранителните продукти, които се потребяват от домакинствата. Предвид факта, че данните за двата наблюдавани индекса, при база 2015 г., се отчитат ежемесечно, то в изследването се използват всички месечни данни от януари 2016 г. до края на 2021 г. При анализа на корелационната зависимост се използват лагове, с цел да бъде открита най-високата стойност на коефициента на корелация на Пиърсън. Изследването се допълва и с теста за причинно-следствена връзка на „Грейнджър“, с който да се определи дали един от динамичните редове е полезен за прогнозиране на другия. След избора на лаг, характеризиращ се с най-високи стойности на коефициента на корелация между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти е извършен регресионен анализ. Чрез него се доказва причинно-следствената зависимост между индексите и е представена функционалната зависимост между тях. Анализът е реализиран на базата на данни от функцията Regression от статистическия пакет за анализ на данни (в Майкрософт Ексел), като са оценени необходимите показатели.

2.2. Резултати от извършения анализ

2.2.1. Корелационни зависимости

Динамичният анализ на ОИЦПХП и ХИПЦХП за периода 2016 – 2021 г. сочи сходни флукутации между двата индекса, които имат по-силно изражение при кривата на потребителските цени. От динамично-

графичния анализ е видно, че по-малки отклонения при цените на производител водят до по-резки движения в кривата на хармонизирания индекс на потребителските цени при храните. В допълнение на това и при двата индекса се наблюдава ускорено нарастване след средата на 2021 г. (Фигура 1).

Източник: НСИ.

Фигура 1. Общ индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти

За анализа на взаимовръзките между ОИЦПХП и ХИЦХП за периода 2016–2021 г. са тествани корелационните коефициенти, като се започне от месеците, които съвпадат с издаването на данните за двата индекса. Впоследствие е направено поетапно лагово изтегляне на времевия ред за ОИЦПХП от един до пет месеца, както е показано в Таблица 1. По този начин се цели да се открие най-високият коефициент на корелационна зависимост, съответно и лагът за регресионно изследване на функционалната зависимост между двата индекса.

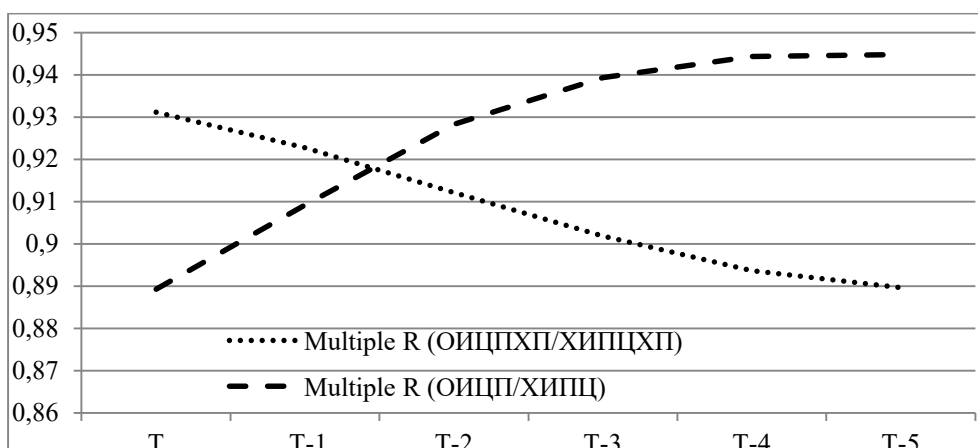
Таблица 1

Коефициент на линейна корелация (Пиърсън)

ХИПЦХП (месец - Т)	Коефициент на линейна корелация
ОИЦПХП (месец – Т)	0.931349
ОИЦПХП (месец – Т-1)	0.924026
ОИЦПХП (месец – Т-2)	0.914959
ОИЦПХП (месец – Т-3)	0.906121
ОИЦПХП (месец – Т-4)	0.899052
ОИЦПХП (месец – Т-5)	0.89532

Източник: НСИ, собствени изчисления.

За разлика от изследването на корелацията чрез коефициента на Пиърсън, където се доказва, че най-високата зависимост между общия индекс на цените на производител (ОИЦП) и хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ) се наблюдава при изтегляне на времевия ред на производствените цени с четири и пет месеца (Borisov, 2021), то Таблица 1 дава други резултати при съпоставката на ОИЦПХП и ХИПЦХП. Най-високата стойност на коефициента на Пиърсън се отчита при съпоставката на двата времеви реда, без да има изместване. В този случай коефициентът на корелация е 0,931, което показва, че е налице много силна зависимост. Това предполага, че корелационната връзка между цените на производител и потребител при храните е най-силна в един и същи месец при анализ на времевите редове, а не както е в общия случай с лаг от пет месеца, видно от Фигура 2.

Източник: НСИ, собствени изчисления.

Фигура 2. Коефициент на линейна корелация между ОИЦПХП и ХИПЦХП и между ОИЦП и ХИПЦ

При изследване на причинно-следствената връзка между ОИЦПХП и ХИПЦХП това би означавало, че цените на производител при хранителните продукти имат най-силна роля за потребителските цени в същия месец, а не предварително. Предвид на това за целите на регресионния анализ се използват времевите редове, без лагово изместване, както е показано на фиг. 1., и когато е най-високата стойност на коефициента на Пиърсън, видно от фиг. 2.

Същото заключение се постига и при тестването на времевите редове посредством теста за причинно-следствена връзка на „Грейнджър“. При тестването с повече от един лаг се оказва, че не съществува причинно-следствена връзка, която да стои в основата на това, че единият индикатор може да служи за прогнозиране на другия. При осъществяване на теста с един лаг се оказва, че ОИЦПХП обяснява и може да прогнозира ХИПЦХП, като вероятността, това да не е вярно, е 3,3%. Това е и случаят, при който корелацията между двата индекса е 0,924. Експериментално прилагане на теста на „Грейнджър“, без да има лагово изместване на двата времеви редове, доказва причинно-следствена връзка, като ОИЦПХП обяснява ХИПЦХП при вероятност да бъде отхвърлена тази хипотеза от 2,38%.

Всичко това налага, регресионният анализ да се осъществи, като се използват времевите редове без лагово изместване, както е показано на фиг. 1.

2.2.2 Регресионен анализ

За целите на регресионния анализ се използва функцията Regression от пакета за статистически анализ на данни в Майкрософт Ексел, като съответно се интерпретират съответните показатели.

Резултатът от изследването между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти, като фактор, и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти, като зависима променлива, съобразно методологията, е представен в табл. 2.

- Съгласно резултатите от регресионния анализ, коефициентът на корелация на Пиърсън (Multiple R) е 0,931, което означава много силна корелационна зависимост между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти, като фактор, и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти, като зависима променлива.

Таблица 2

Резултати от функцията Regression от пакета за анализ на данни

SUMMARY OUTPUT								
<i>Regression Statistics</i>								
Multiple R	0.9313491							
R Square	0.86741114							
Adjusted R Square	0.86551701							
Standard Error	2.78572777							
Observations	72							
<i>ANOVA</i>								
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>			
Regression	1	3553.802944	3553.802944	457.947821	1.97495E-32			
Residual	70	543.2195435	7.760279193					
Total	71	4097.022488						
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95.0%</i>	<i>Upper 95.0%</i>
Intercept	-12.8979873	5.733823901	-2.249456472	0.02763073	-24.33373846	-1.4622361	-24.3337385	-1.4622361
X Variable 1	1.15259763	0.053860419	21.39971543	1.975E-32	1.045176417	1.26001885	1.04517642	1.26001885

Източник: НСИ, собствени изчисления.

- 86,7% от дисперсията на ХИПЦХП може да се обясни с дисперсията на ОИЦПХП. Резултат е провокиран от това, че коефициентът на детерминация R^2 (R Square) е 0,867.
- Изгладеният коефициент на детерминация R^2 (Adjusted R Square) е 0,866.
- Стандартната грешка на оценката (Standard Error) е 2,78. Това означава, че при зависимостта между променливата и фактора в модела наблюдаваните стойности се отклоняват средно с 2,78 единици от линията на регресията при направените 72 наблюдения.
- Показателят Significance F = 1,97495E-33 < 0,05, което показва, че функционалната зависимост е статистически значима за избраното ниво на значимост 0,05. Стойността на показателя е изключително ниска и това означава, че регресионният модел е статистически значим.
- Коефициентите от регресионното уравнение сочат, че връзката между ХИПЦХП и ОИЦПХП има следния вид:
 - $Y_t = -12,898 + 1,1526 * X_t$, където:
 - Y е хармонизираният индекс на потребителските цени при хранителните продукти при база 2015 г.;
 - X е общият индекс на цените на производител при хранителните продукти при база 2015 г.;
 - t е месецът на отчитане на хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти.

- Съгласно регресионния модел свободният член във функцията е (- 12,898), а съответстващата му стойност на t-критерия на Стюдънт е ($t = - 2,249$) и тъй като $P\text{-value} = 0,0276 < 0,05$, то следва, че свободният член е статистически значим.

- Коефициентът пред фактора има стойност от 1,1526. Той е статистически значим при ниво на значимост 0,05 ($t = 21,39$; $P\text{-value} = 1,975E-32 < 0,05$).

Заклучение

В изследването е осъществен преглед на проблематиката от края на 2021 г., свързана с ускоряващите се инфлационни процеси във водещи страни и България. Открити са предизвикателствата пред българската икономика за 2022 г., свързани с ускоряващата се инфлация, както и с прогнозирания много висок растеж на цените на хранителните продукти. Представена е необходимостта от анализиране и изследване на причинно-следствените връзки между общия индекс на цени на производител при хранителните продукти и хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти в България с оглед на обясняване на високия скок в цените и с цел набирането на информация за провеждане на конкретни социално-икономически мерки.

За разглеждания период 2016–2021 г., за който са налични месечни статистически данни за двата индекса при база 2015 г., е налице много силна корелационна зависимост между индексите. Оказва се, че корелационната връзка между цените на производител и потребител при храните е най-силна в един и същи месец при анализ на времевите редове за разлика от общия случай между индекса на цени на производител и хармонизирания индекс на потребителските цени. Изследването на причинно-следствената връзка между двата индекса за хранителните продукти посредством теста на „Грейнджър“ показва, че съществува причинно-следствена връзка от общия индекс на цените на производител при хранителните продукти към хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти, без да има лагово изместване на времевите редове или при лаг от един месец. На база на регресионния анализ се оказва, че е налице статистическа значимост на функционалната зависимост на регресионното уравнение между хармонизирания индекс на потребителските цени при хранителните продукти, като зависи променлива, и общия индекс на цените на производител при хранителните продукти, като фактор.

Получените резултати от изследването обясняват в определена степен причините за по-бързо нарастване на хранителните стоки в края на 2021 г. спрямо средния темп на инфлацията. Това се дължи на факта, че динамиката на цените на производител на хранителните продукти се пренася много по-бързо към потребителските цени, спрямо общия случай, когато това се случва за 4–5 месеца. В този контекст общият индекс на цени на производител при хранителните продукти не би могъл да се използва да прогнозира цените на потребител на хранителните стоки или ако това е възможно, то би могло да се случи при лаг от 1 месец. Предвид на това се налага и изводът, че е необходимо да бъдат изследвани и причинно-следствените връзки между отделните компоненти на цените на производител и потребителските цени на хранителните продукти, както и взаимовръзките им с цените на енергоносителите.

Използвани източници

- Baek, J., & Koo, W. W. (2010). Analyzing factors affecting US food price inflation. *Canadian Journal of Agricultural Economics/Revue canadienne d'agroéconomie*, 58(3), 303-320.
- BNB (2021). Macroeconomic Forecast, December 2021, https://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_publication/pub_mac_for%D0%B5cast_2021_04_en.pdf
- Borisov, L. (2021). Relationship between producer prices and consumer inflation in Bulgaria, *Business Research*, Issue 2
- Borisova, G. M. (2021). Comparative Study of Major Central Bank's Monetary Policy in Response to the Pandemic Crisis. *Finance, Accounting and Business Analysis (FABA)*, 3(2), 96-106.
- Ferrucci, G., Jiménez-Rodríguez, R., & Onorante, L. (2010). Food Price Pass-Through in the Euro Area-The Role of Asymmetries and Non-Linearities.
- Irz, X., Niemi, J., & Liu, X. (2013). Determinants of food price inflation in Finland—The role of energy. *Energy Policy*, 63, 656-663.
- NSI, https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/metadata/IND_PPI_Methodology.pdf, 2022a.
- NSI, https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/metadata/HICP_methodology_2021-BG.pdf, 2022b.
- Trading Economics (2022), <https://tradingeconomics.com/united-states/inflation-cpi>, <https://tradingeconomics.com/united-kingdom/inflation-cpi>

cpi, <https://tradingeconomics.com/bulgaria/inflation-cpi>, <https://tradingeconomics.com/euro-area/inflation-cpi>

Vilcu, R. C. (2015). Inflation by Producer Price Index-predictive factor for inflation by Consumer Price Index? The case of Romania. *Romanian Statistical Review, Supplements*, (22).

Лъчезар Борисов е хонорован преподавател, доктор по икономика във Висшето училище по застраховане и финанси, гр. София България. Бил е министър на икономиката и заместник-министър на икономиката. **Научни интереси:** обща теория на икономиката, конкуренция, сливания и поглъщания, приложна статистика, количествени изследвания.

ORCID ID: 0000-0001-7476-313X

ISSN 0323-9004

НародноСТОПАНСКИ архив

Свищов, година LXXV, книга 1 - 2022

Покритие на България с местни инициативни групи – териториален анализ

Финансовата грамотност на клиентите – важен фактор за успешна дигитализация на банките

Зависимост между цените на производство и инфлацията при хранителните продукти в България

Икономически политики на Европейския съюз – координираност или несъгласуваност?

Влияние на разходите за образование върху икономическия растеж

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“

СВИЩОВ

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
Проф. д-р Йордан Василев – зам. главен редактор
Проф. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Анатолий Асенов
Доц. д-р Тодор Кръстевич

МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р ик.н. Михаил А. Ескиндаров – Финансов университет при Правителството на Руската федерация, Москва (Русия).
Проф. д-р ик.н. Григоре Белостечник – Молдовска академия за икономически изследвания, Кишинев (Молдова).
Проф. д-р ик.н. Михаил Ив. Зверяков – Одески държавен икономически университет, Одеса (Украйна).
Проф. д-р ик.н. Андрей Крисоватий – Тернополски национален икономически университет, Тернопол (Украйна).
Проф. д-р ик.н. Йон Кукуй – Университет Валахия, Търговище (Румъния)
Проф. д-р Кен О'Нийл – Университет Ълстер (Великобритания)
Проф. д-р Ричард Торп – Университет Лийдс (Великобритания)
Проф. д-р ик.н. Олена Непочатенко – Умански национален аграрен университет, Уман (Украйна)
Проф. д-р ик.н. Дмитрий Лукьяненко – Киевски национален икономически университет "Вадим Гетман", Киев (Украйна)
Доц. д-р Мария Стефан – Университет "Валахия", Търговище (Румъния)
Доц. д-р Анисоара Дунка – Университет "Валахия", Търговище (Румъния)
Доц. д-р Владимир Климук – Брановички държавен университет, Бранович (Беларус)

Екип за техническо обслужване:

Технически секретар – д-р Росица Проданова
Стилов редактор – Анка Танева
Превод на английски език – ст. преп. Венцислав Диков и ст. преп. д-р Петър Тодоров

Адрес на редакцията:

5250 Свищов, ул. „Ем. Чакъров” 2
Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
☎ (+359) 889 882 298
Д-р Росица Проданова – технически секретар
☎ (+359) 631 66 309, e-mail: nsarhiv@uni-svishtov.bg
Благовеста Борисова – компютърен дизайн
☎ (+359) 882 552 516, e-mail: b.borisova@uni-svishtov.bg

Отпечатването на списанието за 2022 г. се осъществява с безвъзмездната финансова помощ на Фонд “Научни изследвания” – Договор ДНП № КП-06-НПЗ-69 по конкурс “Българска научна периодика – 2022 г.”

© Академично издателство „Ценов” – Свищов
© Стопанска академия „Димитър А. Ценов” – Свищов

НАРОДНОСТОПАНСКИ АРХИВ

ГОДИНА LXXV, КНИГА 1 – 2022

СЪДЪРЖАНИЕ

Стоян Проданов, Димитрина Проданова

Покритие на България с местни инициативни групи –
териториален анализ /3

Ренета Димитрова

Финансовата грамотност на клиентите – важен фактор за успешна
дигитализация на банките /24

Лъчезар Борисов

Зависимост между цените на производство и инфлацията при
хранителните продукти в България /36

Росица Проданова, Димитър Костов

Икономически политики на Европейския съюз – координираност или
несъгласуваност? /48

Рая Драгоева

Влияние на разходите за образование върху икономическия растеж /59